

Załącznik do uchwały nr 14/278/2024
Zarządu Województwa Podlaskiego
z dnia 1 lipca 2024 r.

Minimalne zasady świadczenia usług społecznych przez inne niż DPS placówki świadczące opiekę instytucjonalną, w tym standardy całodobowej opieki wytchnieniowej w placówkach, w których liczba miejsc całodobowego pobytu jest większa niż 8:

Placówki opieki instytucjonalnej to:

- 1) placówki wieloosobowego, całodobowego pobytu i opieki, w których liczba mieszkańców jest większa niż 8 osób, lub w których spełniona jest co najmniej jedna z poniższych przesłanek:
 - usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby);
 - wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców;
 - mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki;
 - mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem;
- 2) placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 3) placówki interwencyjnego zakwaterowania (m.in. noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych, ogrzewalnie).

Pojęcie opieki instytucjonalnej długoterminowej należy rozumieć jako opiekę świadczoną powyżej 60 dni w roku kalendarzowym.

Deinstytucjonalizacja usług to proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej. Proces ten wymaga rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, przeniesienia zasobów z opieki instytucjonalnej na poczet usług świadczonych w społeczności lokalnej, stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka mająca zapobiegać umieszczeniu osób w opiece instytucjonalnej.

Działania mające na celu otwieranie się instytucji opieki całodobowej muszą być uzasadnione wskazaniem zawartymi w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji oraz analizą potrzeb lokalnych w zakresie rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej zawartą w planie rozwoju usług społecznych/planie deinstytucjonalizacji usług społecznych danego samorządu.

Opieka wytchnieniowa to trwająca nie dłużej niż 60 dni w roku kalendarzowym opieka nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekuna faktycznego (w związku ze zdarzeniem losowym, potrzebą załatwienia codziennych spraw

lub odpoczynku opiekuna faktycznego) oraz wsparcie dla opiekuna faktycznego i najbliższego otoczenia osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności w postaci poradnictwa specjalistycznego, edukacji, grup samopomocowych.

IZ RP może umożliwić placówkom świadczącym opiekę instytucjonalną sfinansowanie działań pozwalających na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej, w takim zakresie w jakim przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej. W przypadku realizacji wsparcia w zakresie opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu obowiązek ten dotyczy analogicznie zwiększenia liczby miejsc opieki wytchnieniowej oraz liczby osób objętych wsparciem w tym zakresie.

W ramach procesu otwierania się placówek opieki całodobowej na usługi środowiskowe, realizacja i koordynacja usług środowiskowych może odbywać się w różnych formach, m.in:

- 1) usług opiekuńczych, usług specjalistycznych oraz usług sąsiedzkich dla osób niezamieszkujących w placówce;
- 2) usług teleopieki lub elektronicznych systemów wspierających pracę opiekunów, ale jedynie jako elementu kompleksowej usługi;
- 3) utworzenia i/lub prowadzenia miejsc pobytu dziennego wraz z usługami. Miejsce świadczenia usług pobytu dziennego musi znajdować się w innym miejscu niż budynek, w którym świadczona jest opieka całodobowa (w odrębnym budynku na tej samej nieruchomości lub innej nieruchomości);
- 4) utworzenia i/lub prowadzenia w strukturze placówki opieki instytucjonalnej mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego wraz z usługami (mieszkania nie mogą być zlokalizowane na nieruchomości, na której znajduje się placówka opieki instytucjonalnej) - zarówno dla osób usamodzielnianych opuszczających placówkę, jak i w celu zaradczo-profilaktycznym, tj. zapobiegając umieszczaniu osób w placówce opieki instytucjonalnej;
- 5) **przekształcenia miejsc długoterminowej instytucjonalnej i całodobowej opieki, w miejsca opieki wytchnieniowej** – w formie krótkookresowego/krótkoterminowego pobytu całodobowego (do 30 dni w roku kalendarzowym, z możliwością wydłużenia w szczególnie uzasadnionych przypadkach o kolejne 30 dni w roku kalendarzowym). Przekształcone miejsca muszą być wydzielone organizacyjnie. Usługa opieki wytchnieniowej może być realizowana w placówkach, w których liczba miejsc całodobowego pobytu **jest większa niż 8, o ile w ramach tej usługi zapewnione zostanie:**
 - w zakresie potrzeb bytowych: miejsce zamieszkania, wyżywienie, utrzymanie czystości;
 - w zakresie potrzeb opiekuńczych: pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacja;
 - w zakresie usług wspomagających: udział w terapii zajęciowej, udział w zajęciach podnoszących sprawność i aktywizujących, umożliwienie zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych osób korzystających z opieki wytchnieniowej;
- 6) udostępnienie zasobów placówki opieki instytucjonalnej w postaci: pomieszczeń terapeutycznych, pomieszczeń służących rehabilitacji, wraz z niezbędnym wyposażeniem celem realizacji zajęć terapeutycznych innym osobom potrzebującym tego rodzaju usług na terenie gminy - gdy z lokalnej analizy potrzeb wynika, iż na terenie danej miejscowości występuje problem z dostępnością specjalistycznych usług terapeutycznych (np. w postaci usług rehabilitacyjnych (wyłącznie w zakresie opieki

- długoterminowej), logopedycznych, terapii integracji sensorycznej, terapii zajęciowej, terapii pedagogicznej, itp.);
- 7) działania ukierunkowane na usamodzielnienie mieszkańców placówki opieki instytucjonalnej przez realizację indywidualnych planów usamodzielnienia. Zaplanowane działania nie mogą być realizowane w zakresie wzmocnienia potencjału instytucji, zatem powinny być realizowane poza budynkiem, w którym jest świadczona całodobowa opieka długoterminowa. Niedopuszczalne jest tworzenie pracowni usamodzielniających na terenie tego samego budynku, w którym znajduje się instytucjonalna forma opieki. Wsparcie z zakresu usamodzielnienia może obejmować usługi opiekuńcze, usługi asystenckie oraz usługi terapeutyczne np. treningi samodzielności, budżetowe, jak również różnorodne usługi wspierające realizację kontaktów społecznych.

Usługi świadczone w społeczności lokalnej oraz realizacja opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego/krótkoterminowego pobytu muszą być zgodne z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz pozostałymi warunkami zawartymi w Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027.

Opieka wytchnieniowa:

- 1) Opieka wytchnieniowa musi być realizowana na zasadach dających możliwość niezależnego życia i włączenia społecznego zgodnie z art. 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, Komentarzem ogólnym nr 5 do tej Konwencji i Uwagami Podsumowującymi Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ.
- 2) Miejsce świadczenia opieki wytchnieniowej w formie usług pobytu dziennego musi znajdować się w innym miejscu niż budynek, w którym świadczona jest opieka całodobowa (w odrębnym budynku na tej samej nieruchomości lub innej nieruchomości).
- 3) Przekształcone miejsca długoterminowej instytucjonalnej i całodobowej opieki w miejsca opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego/krótkoterminowego pobytu całodobowego muszą być wydzielone organizacyjnie.
- 4) Udostępnienie osobom niezamieszkującym w placówce zasobów w postaci: pomieszczeń terapeutycznych, pomieszczeń służących rehabilitacji, wraz z niezbędnym wyposażeniem celem realizacji zajęć terapeutycznych jest możliwe w przypadku, gdy z lokalnej analizy potrzeb wynika, iż na terenie danej miejscowości występuje problem z dostępnością specjalistycznych usług terapeutycznych (np. w postaci usług rehabilitacyjnych (wyłącznie w zakresie opieki długoterminowej), logopedycznych, itp.), a podmiot posiada zasoby lokalowe i osobowe pozwalające na przeprowadzenie takich form terapeutycznych dla osób niezamieszkujących w placówce.
- 5) Placówka może świadczyć usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej osobom pełnoletnim wymagającym wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niebędącym mieszkańcami placówki.
- 6) Usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego mogą być przyznane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej, ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące opiekę nad tą osobą.
- 7) Podmiot prowadzący placówkę zgłasza Wojewodzie Podlaskiemu informację o zamiarze świadczenia przez placówkę usług wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego ze

wskazaniem liczby miejsc przeznaczonych na usługi wsparcia całodobowego i dziennego, w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

- 8) Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego są uzależnione od sytuacji osoby wymagającej wsparcia oraz jej indywidualnych potrzeb.
- 9) Usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego realizowane w formie pobytu całodobowego są adekwatne do zakresu usług realizowanych przez placówkę na rzecz jego mieszkańców, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb osób korzystających z tej formy wsparcia; usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego realizowane w formie dziennej obejmują ww. usługi z wyłączeniem pobytu całodobowego.
- 10) Usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego realizowane w formie pobytu całodobowego mogą być przyznane na czas określony nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym, z możliwością przedłużenia pobytu w szczególnie uzasadnionych przypadkach o nie więcej niż kolejne 30 dni w roku kalendarzowym.
- 11) Usługi wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego realizowane w formie dziennej mogą być przyznane w wymiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie i nie większym niż 12 godzin dziennie, nie większym niż 30 dni w roku kalendarzowym, z możliwością przedłużenia wsparcia w szczególnie uzasadnionych przypadkach o nie więcej niż kolejne 30 dni w roku kalendarzowym.
- 12) Osoba może korzystać z opieki wytchnieniowej w formie usług wsparcia krótkookresowego/krótkoterminowego w danym roku kalendarzowym zarówno w postaci pobytu całodobowego, jak i w formie dziennej, jednak łącznie dla obydwu form nie dłużej niż 60 dni w roku kalendarzowym.

Zakres finansowania:

- 1) Ze środków EFS+ (w tym cross-financingu) nie jest możliwe finansowanie kosztów związanych z budową, adaptacją i remontem budynków i pomieszczeń w budynkach, w których jest prowadzona długoterminowa opieka całodobowa.
- 2) Wszelkie wydatki ponoszone w projektach nie mogą wzmacniać potencjału instytucji opieki całodobowej.
- 3) Wydatki ponoszone w ramach cross-financingu są możliwe do rozliczenia wyłącznie w części bezpośrednio związanej z tworzeniem miejsc świadczenia usług poza infrastrukturą placówki świadczącej opiekę instytucjonalną (nie mogą dotyczyć budynku, w którym jest prowadzona długoterminowa instytucjonalna opieka całodobowa). Utworzenie miejsc świadczenia usług finansowane w ramach cross-financingu objęte jest 5-letnim okresem trwałości.
- 4) W przypadku realizacji projektu polegającego na udostępnieniu zasobów instytucjonalnych na rzecz usług świadczonych w środowisku zamieszkania niedozwolone jest finansowanie kosztów zakupu wyposażenia na potrzeby placówki świadczącej opiekę instytucjonalną. Możliwy jest zakup wyposażenia wyłącznie w celu świadczenia usług w formie zdeinstytucjonalizowanej/środowiskowej na rzecz osób niezamieszkujących w instytucji. Wyposażenie nie może być użytkowane w budynkach, w których są realizowane usługi opieki instytucjonalnej długoterminowej oraz przez mieszkańców korzystających z tej opieki.
- 5) Zaleca się współpracę placówki w realizacji usług świadczonych w społeczności lokalnej z PES.
- 6) Koszty związane z angażowaniem personelu mogą być kwalifikowalne wyłącznie w zakresie świadczenia usług w społeczności lokalnej lub realizacji opieki wytchnieniowej w formie krótkookresowego pobytu. Zatem dopuszczalne jest zatrudnianie nowych

realizatorów usług w ramach umowy o pracę lub delegowanie osób wykonujących dotychczas pracę na rzecz usług opieki instytucjonalnej do pracy w społeczności lokalnej, jednak w przypadku delegowania w części etatu – wymagana jest szczegółowa ewidencja czasu pracy.

- 7) Działania projektowe mogą być wykonywane przez realizatorów usług świadczonych w społeczności lokalnej w ramach umów cywilno-prawnych. W takim przypadku stosuje się procedury wyboru wykonawców zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027.
- 8) Dopuszczalne jest rozliczanie w ramach kosztów bezpośrednich projektu kosztów mediów oraz kosztów niezbędnych do prowadzenia zajęć (np. środków czystości), w ramach wykorzystania pomieszczeń terapeutycznych, pomieszczeń służących rehabilitacji, wraz z niezbędnym wyposażeniem do realizacji zajęć terapeutycznych dla osób niezamieszkujących w placówce. Konieczne jest jednak wskazanie przez beneficjenta szczegółowej metodyki proporcjonalnego rozliczania kosztów.